

N:o 137.

Af herr **D. Bergström**, om tillägg till vissa paragrafer i lag angående skydd mot yrkesfara.

Lagen angående skydd mot yrkesfara, af den 10 maj 1889, har visserligen endast varit tillämpad i något öfver tre och ett halft år, men enligt hvad yrkesinspektörernas berättelser och kommerskollegiets sammandrag af desamma gifva vid hand, har man dock redan hunnit göra samma erfarenheter som i andra länder rörande vissa oeftergifliga vilkor, för att åt arbetarne kunna bereda verksamt skydd mot faror för lif och helsa vid deras arbete. De af staten anstälde yrkesinspektörerna ha funnit och framhållit att de hittills stadgade skyddsbestämmelserna äro i flere punkter otillräckliga och otillämpliga, och de ändringar och tillägg de påyrkat hafva åtminstone delvis tillvunnit sig kommerskollegiets understöd. Det synes mig under sådana förhållanden vara skäl att Riksdagen ju förr dess hellre tar ifrågavarande lag under förnyad pröfning, och tillåter jag mig att med ledning af de åberopade embetsmyndigheternas framställningar och ytterligare upplysningar, som jag personligen inhemtat, här nedan påyrka ändrade lagbestämmelser i syfte att:

1:o) utsträcka ifrågavarande lags giltighet till statens och kommunernas verkstäder och arbetsställen;

2:o) erhålla fullständigare kännedom om antalet olycksfall i arbetet och derigenom befrämja yrkesinspektionens och skyddslagstiftningens utveckling.

3:o) tillvinna lagens bestämmelser och yrkesinspektörernas anvisningar större uppmärksamhet från arbetsgifvarnes sida, än hittills ofta varit fallet.

I den första af dessa punkter torde någon utförligare motivering knappast vara behöflig. Såväl i arbetareförsäkringskomiténs ursprungliga lagförslag, afgifvet den 28 juli 1888, som i Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till förordning om åtgärder för skyddande af arbetares lif och helsa i arbetet, af den 22 januari 1889, var den 1:a paragrafen så affattad, att ingen tvekan kunde råda om lagens giltighet och tillämplighet i lika grad vid statens och kommunernas verkstäder och arbetsställen som vid bolags och enskildes. Det synes, så vidt jag kunnat finna, varit rent oafsigtigt som lagens § 1 vid 1889 års lagutskotts och Riksdags omredigering af densamma erhållit en lydelse, som kunnat tolkas — och enligt hvad upplyst blifvit äfven af yrkesinspektörernas öfverordnade tolkats — så, att statens och kommunernas verkstäder och arbetsställen skulle vara från lagens bestämmelser uteslutna.

Det är dock alldeles påtagligt, att statens och kommunernas verk och inrättningar i detta fall böra stå under samma lag och samma kontroll som andra verk och inrättningar. Man kan med fullt fog ställa den fordran, att staten och kommunen skola tjena de enskilde arbetsgifvarne såsom mönster, när det gäller att åvägabrinda nödigt skydd för sina arbetare, och den omständigheten, att vissa af statens inrättningar och vissa kommunala myndigheter sjelfva påkallat yrkesinspektörernas bistånd, vittnar om att ett lagstadgande här är på sin plats.

Genom alla de hittills afgifna inspektörsberättelserna går en befogad klagan öfver att inga åtgärder vidtagas för att bereda yrkesinspektörerna en mera skyndsam och fullständig kunskap om inträffade olycksfall inom deras distrikt. »Samtliga yrkesinspektörerna — heter det redan i kommerskollegii sammandrag för år 1890 — framhålla, huru nödvändigt det vore för inspektionens rätta handhavande, att de kunde på ett mera effektivt sätt erhålla kännedom om timade olycksfall.» Och detta upprepas i liknande form i hvarje följande årssammandrag.

För närvarande finnes det endast en officiel väg för yrkesinspektörerna att erhålla dylika uppgifter, nemligen den som kongl. cirkuläret af den 20 juni 1890 till öfverståthållarembetet och samtliga konungens befallningshafvande utstakar. Det åligger enligt detta cirkulär polismyndigheterna att till yrkesinspektörerna i de skilda distrikten insända afskrift af protokollen

vid polisförhör, som hålles rörande inträffade olycksfall i arbetet inom de yrken, på hvilka lagen angående skydd mot yrkesfara är tillämplig. På denna väg erhöilo Sveriges tre yrkesinspektörer kännedom om:

11 olycksfall under senare halfåret 1890;

53 » » » år 1891;

39 » » » 1892.

På andra, icke officiella vägar erhöilo de visserligen samtidigt kännedom om 51 olycksfall år 1891, och 252 år 1892, men då enligt arbetareförsäkringskomiténs statistiska utredningar och vår officiella statistik de årliga olycksfallen i arbetet i vårt land äro att räkna i tusental, är det i alla händelser endast en försvinnande del som kommer till yrkesinspektörernas kunskap.

Redan under den svenska yrkesinspektionens första år afgaf kommerskollegium, efter yrkesinspektörernas hörande, ett utlåtande jemte förslag i denna fråga, dateradt den 17 oktober 1890, men detta utlåtande, till hvilket kommerskollegium allt fortgent hänvisar, har hittills icke ledt till någon åtgärd från regeringens sida. Man synes ha återhållits från hvarje steg i den i utlåtandet förordade riktningen af fruktan att ytterligare betunga inspektörerna med nya göromål. Då emellertid våra yrkesinspektörer med allt skäl famhålla, att kännedom om olycksfallen och tillfälle att studera dem äro oeftergifliga vilkor för att kunna uttänka och konstruera dugliga skyddsanordningar, och då de sjelfve vilja underkasta sig de ökade göromålen, för att göra sig mera kompetenta såsom rådgifvare och inspektörer, förefaller det mig som om man icke längre borde dröja med att vidtaga åtgärder till det ifrågavarande ändamålets vinnande.

»Ifall en inspektion göres omedelbart efter en inträffad olyckshändelse, — skrifver en inspektör i en af sina årsberättelser — har jag funnit beredvillighet till att fullgöra meddelade skyddsåtgärder mycket god.» Bland skäl, som tala för att yrkesinspektörerna må erhålla fullständigare kännedom om de inträffade olycksfallen, är detta icke det minsta.

Alla länders inspektörsberättelser betona, liksom all annan hithörande litteratur, att arbetsgifvarens anmälningsspligt i fråga om inträffade olycksfall är en nödvändig förutsättning för en verksam inspektion och skyddslagstiftning. Det synes mig, att man af hänsyn till våra arbetares lif och helse bör ju förr dess hellre införa en sådan anmälningsspligt äfven hos oss, och jag har därför såsom mitt yrkande upptagit det hufvudsakliga af yrkesinspektörernas förslag i detta afseende, sådant det finnes återgifvet i kommerskollegii utlåtande af den 17 oktober 1890.

En af yrkesinspektörerna har gång på gång framställt såsom ett önskemål, att yrkesidkare inom näring, underkastad lagen angående skydd mot yrkesfara, skulle vara ansvarspliktig för skada, som personer lede genom olycksfall i arbete i följd af hans uraktlåtenhet att efterkomma af yrkesinspektören meddelad skyddsanvisning. Gent emot denna framställning har emellertid kommerskollegium i sitt senaste årssammandrag, för år 1892, framhållit, att ett dylikt stadgande af ansvarspligt i vissa fall för yrkesidkare icke torde vara af behovet påkalladt, i betraktande af innehållet i 14 kap. 9 och 17 §§ strafflagen, jemförda med 6 kap. samma lag.

Kommerskollegium har onekligen rätt i, att dessa lagrum stadga en ansvarspligt, som kan ega tillämpning på det fall som här är i fråga. Men det, som den ifrågavarande yrkesinspektören synbarligen närmast afsett genom sina upprepade framställningar, nemligen att i sjelfva lagen angående skydd mot yrkesfara få inrymd en tydlig bestämmelse, som vid behof kunde af yrkesinspektören åberopas, är dermed icke vunnet.

De af kommerskollegium utarbetade årssammandragen gifva ej någon klar föreställning om, i hvad mån lagens föreskrifter och yrkesinspektörernas anvisningar leda till efterföljd eller icke. Går man till de särskilda inspektörsberättelserna, erhåller man ej heller der någon fullt klar bild af ställningen, och detta af det enkla skälet att inspektörerna i många fall icke varit i tillfälle att utröna huruvida de anbefalda skyddsanordningarna blifvit verkställda eller fått stanna på papperet. Men så mycket ser man dock, att åtskilligt återstår att önska i fråga om lagens och de utfärdade cirkulärens efterlefnad.

Att nu i lagen angående skydd mot yrkesfara föreskrifva någon ny ansvarspligt för försumliga yrkesidkare, på sätt den ifrågavarande yrkesinspektören synes hafva afsett, torde emellertid icke vara lämpligt eller behöfligt. Men deremot synes det mig vara skäl att på lämpligt ställe i lagen angående skydd mot yrkesfara inrycka en hänvisning till allmänna lagens bestämmelser, en hänvisning som i vissa fall kunde gifva yrkesinspektörerna ett behöfligt stöd i deras verksamhet.

På grund af hvad jag nu i korthet anfört, tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen ville besluta följande tillägg till §§ 1, 2 och 9 af gällande lag angående skydd mot yrkesfara:

§ 1.

Denna lags bestämmelser äga äfven tillämpning på såväl statens som kommunernas verkstäder och arbetsställen.

§ 2.

5 mom. Då olycksfall i arbetet, medförande döden eller oförmåga till arbete under minst 8 dagar, inträffar vid de under denna lag hörande verkstäder och arbetsställen, åligger det arbetsgifvaren (arbetschefen) att i förra fallet omedelbart efter dödsfallets inträffande och i senare fallet omedelbart efter de åtta dagarnes förlopp härom göra anmälan, enligt utfärdadt formulär, hos polismyndigheten i orten, hvilken myndighet i sin ordning är pliktig att med första post till vederbörande yrkesinspektör afsända dylik inkommen anmälan.

Den arbetsgifvare (arbetschef), som försummar att göra dylik anmälan, straffas med böter från och med 5 till och med 100 kronor.

§ 9.

Inträffar, till följd af yrkesidkares uraktlåtenhet att efterkomma af yrkesinspektör skriftligen honom meddelad skyddsanvisning, dödsfall eller kroppsskada, straffas den försumlige efter 14 kap. 9 eller 17 §§ strafflagen, jemförda med 6 kap. samma lag.

Stockholm den 28 januari 1894.

David Bergström.

I motionens syfte instämma:

Fridtjuf Berg.

John Olsson.

J. A. Fjällbäck.

Oskar Eklund.

Johannes Svensson.